

Strasbourg, 8.3.2016
COM(2016) 127 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Začetek posvetovanja o evropskem stebru socialnih pravic

{SWD(2016) 50 final}
{SWD(2016) 51 final}

1. Uvod

Predsednik Evropske komisije Juncker je v svojem govoru o stanju v Uniji v Evropskem parlamentu 9. septembra 2015 napovedal vzpostavitev evropskega stebra socialnih pravic. Ta pobuda je del prizadevanj Komisije za bolj poglobljeno in pravičnejšo ekonomsko in monetarno unijo (EMU)¹ ter del delovnega programa Komisije za leto 2016.

Predsednik Juncker je v govoru povedal: „Okrepiti moramo prizadevanja za pošten in resnično vseevropski trg dela. (...) V okviru teh prizadevanj si želim razviti evropski steber socialnih pravic, ki bo upošteval spreminjajoče se razmere v evropskih družbah in na področju dela. Ta lahko služi tudi kot vodilo za obnovljeno konvergenco v evrskem območju. Evropski steber socialnih pravic bi moral dopolniti, kar smo v zvezi z zaščito delavcev v EU skupaj že dosegli. Od socialnih partnerjev še naprej pričakujem, da bodo igrali osrednjo vlogo v tem procesu. Prepričan sem, da bi bilo dobro, da s to pobudo začnemo znotraj evrskega območja, drugim državam članicam EU pa omogočimo, da se pridružijo, če želijo.“

To sporočilo opisuje nadaljnje korake pri uresničevanju evropskega stebra socialnih pravic. Predstavlja razloge za pobudo, njeno vlogo, obseg in naravo ter odpira široko posvetovanje za zbiranje povratnih informacij. Sporočilu je za lažjo razpravo priložen prvi predhodni oris evropskega stebra socialnih pravic. Prav tako sta priložena dva delovna dokumenta služb Komisije: v prvem so opisani ključni ekonomski, zaposlitveni in socialni trendi, ki so podlaga za steber socialnih pravic in ki naj bi jih steber pomagal obravnavati, v drugem pa je predstavljen najpomembnejši „pravni red“ na ravni EU².

2. Zakaj je potreben evropski steber socialnih pravic

2.1 Visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo

Ukrepi na ravni EU odražajo temeljna načela Unije in slonijo na prepričanju, da bi moral gospodarski razvoj prinesiti več napredka in kohezije na področju socialnih zadev ter da bi morala socialna politika biti produktiven dejavnik, ki zmanjšuje neenakosti, spodbuja ustvarjanje delovnih mest in omogoča razvijanje človeškega kapitala Evrope, ob tem pa zagotavlja primerne varnostne mreže v skladu z evropskimi vrednotami. To prepričanje potrjujejo dokazi o uspešnosti na področju zaposlovanja in socialnih zadev. Gospodarsko najuspešnejše države članice so oblikovale bolj daljnosežne in učinkovite socialne politike, ne le kot rezultat gospodarskega razvoja, ampak kot osrednji del svojega modela rasti. Pri tem je ključna vzpostavitev mrež socialne varnosti in ustanov trga dela, ki uresničujejo njihovo vlogo in podpirajo ustvarjanje delovnih mest.

Ta pristop je tudi osrednji del splošne gospodarske agende te Komisije, kot jo ponazarja njen letni pregled rasti leta 2016. Komisija je z osredotočanjem na strukturne reforme, naložbe in odgovorne fiskalne politike jasno poudarila pomen socialnih vprašanj in socialne pravičnosti.

¹ Politične usmeritve naslednje Evropske komisije, 15. julij 2014, „Nov začetek za Evropo: moj načrt za delovna mesta, rast, pravičnost in demokratične spremembe.“

² Delovna dokumenta služb Komisije „Ključni ekonomski, zaposlitveni in socialni trendi, ki so podlaga za evropski steber socialnih pravic“ (SWD (2016) 51) in „Socialni pravni red EU“ (SWD(2016) 50) z dne 8. marca 2016.

V skladu z načelom subsidiarnosti so za opredelitev zaposlitvenih in socialnih politik v prvi vrsti pristojne države članice. To vključuje delovno pravo in organizacijo mrež socialne varnosti. Ta pristojnost je priznana v pogodbah EU, ki pa že od ustanovitve Evropske gospodarske skupnosti predvidevajo tudi, da lahko EU dopolnjuje ukrepe držav članic. Člen 3 Pogodbe o Evropski uniji odraža ta splošni cilj prizadevanja za „trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoteženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, ter za visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja“.

Oblikovanje in poglobitev evropskega enotnega trga je zato spremljal razvoj „pravnega reda EU“ na socialnem področju, da bi se zagotovili enotni konkurenčni pogoji, omejilo tveganje socialnega dampinga ali tekmovanja v zniževanju standardov ter olajšalo gospodarsko in socialno vključevanje. Zato so gospodarska in socialna vprašanja že od devetdesetih let prejšnjega stoletja ključen dejavnik v postopku usklajevanja ekonomskih politik na ravni EU, ki ga danes poznamo kot evropski semester. Evropski steber socialnih pravic temelji na tej logiki in pomeni odziv na dvojni izziv: premagovanje krize s pogledom v prihodnost in prizadevanje za bolj poglobljeno in pravičnejšo EMU.

2.2 Premagovanje krize s pogledom v prihodnost

Evropa premaguje najhujšo krizo v zadnjih desetletjih: vse države članice in EU kot celota se soočajo z njenimi političnimi, gospodarskimi in socialnimi posledicami, hkrati pa skušajo predvideti prihodnji razvoj. Kriza je imela hude in opazne učinke na evropsko družbo in gospodarstvo. Mreže socialne varnosti so nekatere od teh učinkov ublažile, vendar se je povečala brezposelnost, velik delež prebivalstva ogroža revščina, javne finance so preobremenjene, uspešnost posameznih držav pa se zelo razlikuje. Zlasti brezposelnost že več let zelo negativno vpliva na posameznike in družbo: skoraj 22 milijonov ljudi je še vedno brez dela in išče zaposlitev (skoraj 17 milijonov v euroobmočju), od tega 10 milijonov že več kot eno leto.

Poleg tega je kriza nekatere dolgoročne trende deloma zakrila, drugi pa so prišli še bolj do izraza. Med temi so na primer spremembe v družbenih strukturah, družinskih in delovnih vzorcih, daljše in bolj raznolike delovne poti, bolj raznolika delovna sila in razmah novih oblik dela, paradoks splošnega pomanjkanja spretnosti kljub višji stopnji izobrazbe, vse večje neenakosti, nove potrebe in priložnosti zaradi daljše pričakovane življenjske dobe in staranja prebivalstva, tehnološke spremembe ter digitalizacija družbe in gospodarstva.

Obseg in narava izzivov, s katerimi se soočata trg dela in družba na splošno, sta se v primerjavi z 20. stoletjem občutno spremenila, hkrati pa se bo morala Evropa prilagoditi številnim novim in prihajajočim trendom. Cilji socialne politike in sposobnost le-te, da jih uresniči, so na preizkušnji. Za povečanje produktivnosti, soočanje s svetovno konkurenco, okrepitev socialne kohezije in nadaljnje izboljševanje življenjskih standardov državljanov je ključna sposobnost Evrope, da vzpostavi dobro delujoče in pravične trge dela ter mreže socialne varnosti.

Takšni premisleki so na mednarodni ravni in v posameznih državah članicah vse bolj tehtni³. Kot je opisano v ciljnih trajnostnega razvoja, sprejetih v Združenih narodih septembra 2015, in

³ Glej na primer „The future of work centenary initiative“ (Pobuda o prihodnosti dela ob stoletnici Mednarodne organizacije dela), Mednarodna organizacija dela (2015); „Policy forum on the future of work“ (Politični forum

ponovno poudarjeno v sklepih G20, se kljub negotovosti glede prihodnosti vse bolj uveljavljata spoznanje in globalno soglasje, da je treba okrepiti povezavo med gospodarskim, socialnim in okoljskim razvojem, da neenakosti zavirajo gospodarski razvoj in da je treba vzpostaviti bolj vključujoč model rasti. Ta splošna agenda temelji na številnih raziskavah mednarodnih organizacij, kot so Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Svetovna banka, Mednarodna organizacija dela in Mednarodni denarni sklad.

Te publikacije poudarjajo, da so naložbe v človeški kapital pomemben mehanizem posredovanja med dolgoročno rastjo, enakostjo in socialnim napredkom. Prav tako potrjujejo, da ima lahko dohodkovna neenakost dolgoročen negativen vpliv na potencialno rast, saj utrjuje in krepi obstoječe neenakosti glede priložnosti, omejuje razvoj spretnosti ter ovira socialno in poklicno mobilnost. V naprednih gospodarstvih, katerih blaginja temelji na rasti produktivnosti in sposobnosti za inovacije, sta socialna in gospodarska uspešnost dve plati iste medalje.

Sodobne socialne politike bi morale sloneti na naložbah v človeški kapital na podlagi enakih možnosti, preprečevanja socialnih tveganj in zaščite pred njimi, obstoja učinkovitih mrež socialne varnosti in spodbud za vstop na trg dela, da bodo ljudje živeli dostojno življenje, da bodo lahko v teku življenja spremenili svoj osebni in poklicni status in izkoristili svoj talent.

2.3 Na poti k bolj poglobljeni in pravičnejši ekonomski in monetarni uniji

Euroobmočje se uči iz krize zadnjih let in je na poti k nadaljnji integraciji in konsolidaciji. Pri tem je ključnega pomena socialna razsežnost. V poročilu petih predsednikov o dokončanju evropske ekonomske in monetarne unije⁴ je poudarjeno, da „bi si morala Evropa na področju socialne prizadevat za bonitetno oceno AAA“ in da „morajo za uspeh EMU trgi dela in mreže socialne varnosti v vseh državah članicah euroobmočja delovati dobro in pošteno“. Poročilo sicer priznava, da ni vzorca, ki bi se ga lahko držale vse države, vendar poudarja, da se države članice pogosto soočajo s podobnimi izzivi. Poziva k večji osredotočenosti na zaposlenost in socialne razmere kot del širšega konvergenčnega procesa vzpostavljanja odpornejših ekonomskih struktur znotraj euroobmočja.

o prihodnosti dela), OECD (2016); „Redesigning European welfare states – Ways forward“ (Preoblikovanje evropske socialne države – pot naprej), Bertelsmann Stiftung (2015); „Green Paper: Re-Imagining Work. Work 4.0“ (Zelena knjiga: Nova podoba dela. Delo 4.0), Bundesministerium für Arbeit und Soziales (2015); „The Future of Jobs: Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution“ (Prihodnja delovna mesta: strategija za zaposlovanje, spretnosti in delovno silo za četrto industrijsko revolucijo, Svetovni gospodarski forum (2016); „Income inequality and labour income share in G20 countries: Trends, Impacts and Causes“ (Dohodkovna neenakost in delež prihodkov iz dela v državah skupine G-20: trendi, vplivi in vzroki), OECD, IMF, Svetovna banka in Mednarodna organizacija dela (2015).

⁴ „Dokončanje evropske ekonomske in monetarne unije“, Poročilo Jeana-Clauda Junckerja v sodelovanju z Donaldom Tuskom, Jeroenom Dijsselbloemom, Mariom Draghiem in Martinom Schulzem, junij 2015. V skupnem prispevku k poročilu sta Francija in Nemčija na primer poudarili potrebo po okrepitevi sodelovanja in skupnih usmeritvah na nekaterih področjih, npr. pri aktivnih politikah trga dela in sistemih socialne varnosti. Glej tudi: Evropsko središče za politično strategijo (2015), „The Social Dimension of Economic and Monetary Union“ (Socialna razsežnost ekonomske in monetarne unije).

To ni nujno le s političnega ali socialnega vidika, temveč tudi z ekonomskega: izkušnje zadnjega poldruga desetletja kažejo, da neodpravljena neravnotežja v eni ali več državah članicah lahko ogrozijo stabilnost euroobmočja kot celote in da nezmožnost ukrepanja lahko povzroči še večja razhajanja z velikimi stroški. Po krizi v letih 2007 in 2008 je euroobmočje postalo bolj heterogeno, saj so bile nekatere države še posebej prizadete, za zmanjšanje te heterogenosti pa je potreben čas. Jasno je, da bo uspeh euroobmočja v nezanemarljivi meri odvisen od učinkovitosti nacionalnih trgov dela in mrež socialne varnosti ter od zmožnosti gospodarstva, da prenese pretese in se jim prilagodi.

Uspešni in vključujoči trgi dela morajo učinkovito združevati elemente prožnosti in varnosti, ki lahko zagotovijo višjo stopnjo zaposlenosti in večjo sposobnost prilagajanja. Sorodni koncept „prožne varnosti“ ni nov, vendar bi bilo treba v obdobju po krizi in glede na spreminjajoči se svet dela ponovno opredeliti, kako ga je mogoče najbolje izvajati v praksi. Podjetja želijo predvidljivo in pravno varno poslovno okolje, da bodo lahko pritegnila usposobljene in produktivne delavce, a se tudi prilagodila na hitro spreminjajoče se tržne razmere. Delavci želijo zaposlitveno in dohodkovno varnost, da bodo lahko uskladili poklicno in zasebno življenje ter se spoprijeli z novimi izzivi, se na svoji poklicni poti prilagajali novim razmeram in skozi vse življenje pridobivali nove spretnosti. Brezposelne in neaktivne osebe pogosto iščejo možnosti za vstop na trg dela, ki jih ne bi vodile v past nizkokakovostnih, slabo plačanih zaposlitev ali jim odvzele osnovne socialne pravice. Gospodarstvo in družba, zlasti v euroobmočju, potrebujeta boljši razvoj in izkoriščanje spretnosti, večjo odzivnost in odpornost, socialno kohezijo ter pravično in učinkovito porazdelitev pravic, dolžnosti in dohodkov, tudi med generacijami.

Hkrati pa so visoka stopnja brezposelnosti in staranje prebivalstva ter pritiski na javne finance in potreba po zmanjšanju učinkov prelivanja med državami zaradi makroekonomskih neravnovesij v ospredje postavili vprašanje učinkovitosti nacionalnih mrež socialne varnosti, in sicer z več vidikov: prvič z vidika njihove primernosti in fiskalne vzdržnosti glede na spreminjajoče se socialne potrebe, vključno s potrebo po odpravljanju revščine; drugič z vidika njihovega vpliva na ustvarjanje delovnih mest, tako z zornega kota delodajalcev kot z zornega kota iskalcev zaposlitve, vključno z njihovo zmožnostjo, da zagotovijo, da se delo izplača, in da okrepijo spretnosti oseb in njihovo zmožnost za polno udeležbo v družbi; in tretjič, kar je še posebej pomembno za euroobmočje, z vidika njihove zmožnosti, da ublažijo makroekonomske pretese in opravljajo samodejno funkcijo za stabilizacijo. Visoka stopnja zaposlenosti, nizka brezposelnost in dobro zasnovane mreže socialne varnosti so bistvenega pomena za zdrave javne finance, prevelike razlike na trgih dela in v uspešnosti na področju socialnih zadev pa ogrožajo delovanje euroobmočja. Kot del ukrepov, sprejetih za izboljšanje fiskalnega nadzora na ravni EU, je razmislek o kakovosti javnih financ, katerih velik del predstavljajo mreže socialne varnosti, privedel do večjega osredotočanja na vprašanja, ki se nanašajo na pravičnost in učinkovitost javnih prihodkov in odhodkov.

2.4 Bogate izkušnje kot podlaga za steber

Evropski steber socialnih pravic se lahko opre na bogate izkušnje in prakse: na številnih področjih najboljši rezultati v svetovnem merilu prihajajo iz Evrope, rešitve so dobro poznane. Vendar je obseg današnjih izzivov takšen, da se Evropa ne sme zadovoljiti z doseženim in ohranjati obstoječega stanja. Veliko se lahko nauči tudi iz hitro spreminjajočih se razmer po vsem svetu.

Čeprav se razmere med državami članicami zelo razlikujejo, lahko steber temelji na skupnih vrednotah in načelih, ki veljajo na nacionalni, evropski in mednarodni ravni. Te vrednote in načela imajo pomembno mesto v referenčnih dokumentih, kot so Pogodba o Evropski uniji (PEU), Pogodba o delovanju Evropske unije (PDEU), Listina o temeljnih pravicah in sodna praksa Sodišča Evropske unije, pa tudi v mednarodnih instrumentih, kot sta Socialna listina, ki jo je sprejel Svet Evrope, in priporočila Mednarodne organizacije dela.

Takšni okvirji pogosto zajemajo širok spekter področij, na katerih opredeljujejo splošna načela ali minimalne standarde, ki se jih dopolnjuje na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Ključno vprašanje v Evropi glede na hiter razvoj socialnega, pravnega in gospodarskega okolja torej ni priznavanje pravic, ampak njihovo dejansko uveljavljanje in izvajanje.

V zadnjih letih je Komisija sprejela pobude za okrepitev prizadevanj na perečih prednostnih področjih in za posodobitev „pravnega reda“ EU. Ta prizadevanja sledijo logiki boljše pravne ureditve: to ne pomeni manj predpisov, ampak pristop k pravni ureditvi, ki v celoti upošteva gospodarski, socialni in okoljski učinek na terenu in zagotavlja, da vsaka pobuda na najboljši možen način doseže svoj cilj. V tem mandatnem obdobju je Komisija začela z izvajanjem evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020, od katerih je bilo skoraj 20 % sredstev mobiliziranih prek Evropskega socialnega sklada. Prav tako je ukrepala na več področjih, na primer:

- v evropskem semestru za usklajevanje ekonomskih politik je večji poudarek namenila socialnim vprašanjem, v t. i. postopku v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji je uporabila socialne kazalnike, spodbujala je socialno analizo in oceno socialnih učinkov novega programa pomoči Grčiji za stabilnost;
- v vodilne pobude, kot so naložbeni načrt za Evropo, energetska unija in enotni digitalni trg, je vključila socialne cilje;
- predstavila je strateška prizadevanja za enakost spolov za obdobje 2016–2019;
- državam članicam je izplačala finančno podporo za vzpostavitev jamstva za mlade, ki določa, da bi morali vsi mladi, mlajši od 25 let, dobiti kakovostno in konkretno ponudbo za zaposlitev v 4 mesecih po prenehanju formalnega izobraževanja ali začetku brezposelnosti;
- državam članicam je izdala navodila za ponovno vključevanje dolgotrajno brezposelnih na trg dela;
- predlagala je evropski akt o dostopnosti, da bi se olajšal dostop invalidov do osnovnih dobrin in storitev na enotnem trgu;
- vložila je predlog za revizijo direktive o napotitvi delavcev, da bi spodbudila uveljavljanje načela enakega plačila za enako delo na istem mestu.

Leta 2016 potekajo tudi prizadevanja na več drugih področjih, ki se bodo nadaljevala vzporedno s posvetovanjem o stebru, in sicer za ponoven zagon pri spodbujanju usklajenosti poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih staršev, za Evropsko agendo za spretnosti in za temeljito oceno 24 direktiv o zdravju in varnosti pri delu, na podlagi katere bi lahko ugotovili relevantnost, učinkovitost in usklajenost teh direktiv in ohranili visoko stopnjo zdravja in varnosti delavcev ob upoštevanju novih tveganj, hkrati pa poenostavili in posodobili veljavno zakonodajo, med drugim tako, da bi jo MSP lažje uveljavljala. Ti primeri ponazarjajo podporno, usmerjevalno in povezovalno vlogo, ki jo lahko EU prevzame na socialnem področju, ter prihodnje ukrepe, ki bi lahko sledili vzpostavitvi stebra.

Ključna prednostna naloga te Komisije je tudi spodbuditi socialni dialog na vseh ravneh. Po konferenci na visoki ravni o novem začetku socialnega dialoga EU marca 2015 so se evropski socialni partnerji na medpanožni ravni dogovorili o skupni poglobljeni analizi zaposlovanja in skupnem delovnem programu za obdobje 2015–2017. Začela so se pogajanja o avtonomnem okvirnem sporazumu o aktivnem staranju, pripravljajo se skupni sklepi o vprašanju ravnovesja med poklicnim in zasebnim življenjem, delovna skupina pa proučuje, ali njeni člani izvajajo predhodne avtonomne okvirne sporazume. Evropski sektorski socialni partnerji, ki so zastopani v 43 različnih sektorjih in predstavljajo 75 % delovne sile, so še naprej uresničevali svoje skupne delovne programe.

3. Evropski steber socialnih pravic: vloga, področje uporabe in pravna narava

Namen tega stebra je določiti več temeljnih načel za podporo dobro delujočim in pravičnim trgom dela ter mrežam socialne varnosti. Po besedah predsednika Junckerja bi bilo treba steber oblikovati znotraj euroobmočja, drugim državam članicam EU pa omogočiti, da se pridružijo, če želijo.

Steber bo tako temeljil na obstoječem socialnem „pravnem redu“ EU in ga dopolnjeval, načela, ki jih zajema, pa bodo posebej osredotočena na obravnavanje potreb in izzivov v euroobmočju. Steber bi moral po vzpostavitvi postati referenčni okvir za pregled zaposlovalne in socialne uspešnosti udeležene države članice, pospeševanje reform na nacionalni ravni, zlasti pa bi moral postati vodilo za obnovljeno konvergenco znotraj euroobmočja.

3.1 Oris načel, ki ustrezajo današnji in jutrišnji realnosti

V Prilogi k temu sporočilu je predstavljen prvi predhodni oris stebra. Načela so bila izbrana na podlagi njihovega gospodarskega in socialnega pomena za uspešnost sodelujočih držav članic.

Pregled temelji na treh glavnih točkah:

- enake možnosti in enak dostop do trga dela, vključno z razvojem znanj in spretnosti ter vseživljenjskim učenjem in aktivno pomočjo pri zaposlovanju, za več zaposlitvenih priložnosti, lažji prehod med različnimi statusi in večjo zaposljivost posameznikov;
- poštene delovni pogoji, s katerimi bo vzpostavljeno ustrezno in zanesljivo ravnotežje pravic in obveznosti med delavci in delodajalci ter ravnotežje med elementi prožnosti in varnosti za lažje ustvarjanje delovnih mest, njihovo sprejemanje in prehajanje med njimi ter za večjo prilagodljivost podjetij in spodbujanje socialnega dialoga;
- ustrezna in vzdržna socialna zaščita ter dostop do visokokakovostnih osnovnih storitev, tudi otroškega in zdravstvenega varstva ter dolgotrajne oskrbe, s katero bi

zagotovili dostojno življenje in zaščito pred tveganji in posameznikom omogočili polno udeležbo v zaposlovanju, pa tudi na splošno v družbi.

Opredeljenih je več področij politike, s katerimi so povezana različna načela. Ta načela izhajajo iz več pravic, ki so že uzakonjene v pravnih virih EU in drugih upoštevnihi pravnih virih, ter podrobneje določajo možne načine za njihovo izvajanje. Opirajo se na obstoječe smernice na ravni EU, na primer v okviru usklajevanja ekonomske politike, hkrati pa želijo zajeti najnoveše trende.

Na vseh področjih, ki jih ta načela zadevajo, se razmere po Evropi močno razlikujejo, obravnavati pa je treba številne manjše in večje praktične težave. Te običajno zadevajo različne interese med posamezniki, podjetji in družbo, morebitne kompromise med kratkoročnimi in dolgoročnimi rešitvami, obstoj „sivega območja“, tudi zaradi nejasno opredeljenega pojma dela, in vprašanje, „kdo kaj plača“, glede na to, kakšno vlogo naj bi imelo zasebno ali javno financiranje. Odzvati se je treba tudi na izziv, kako oblikovati nove standarde in prakse na način, ki bo skladen s potrebami dinamičnega gospodarstva, da bi tako ohranili konvergenčni proces k višjim standardom v vseh regijah in državah članicah.

Namen tega stebra in razprav, ki bodo podlaga zanj, ni prikrivanje teh razlik in napetosti, temveč njihovo razkrivanje in obravnavanje v drugačni luči, ob upoštevanju spreminjajoče se realnosti sveta dela in različnih razmer v Evropi. Tako naj bi steber pripomogel k posodobitvi, razširitvi in poglobitvi socialnih pravic na delovnem mestu in v družbi, saj bi omogočil njihovo dejansko uveljavljanje in spodbujal prakse, ki bi koristile posameznikom, podjetjem in družbi.

3.2 Dodana vrednost za euroobmočje in EU kot celoto

Steber ne ponavlja ali parafrazira „pravnega reda EU“, ampak podrobneje pojasnjuje načela in zaveze, ki bi lahko vodila k večji konvergenci v euroobmočju. Tako kot steber ne nadomešča „pravnega reda“, predlagana načela ne nadomeščajo obstoječih pravic, temveč dajejo možnost za ocenjevanje in prihodnje približevanje dosežkov nacionalnih zaposlitvenih in socialnih politik, ki bi tako postale učinkovitejše.

Vendar bi moral biti proces, ki vodi do vzpostavitve stebra, tudi priložnost za ponovno proučitev „pravnega reda“. Ta je bil vzpostavljen postopoma v različnih časovnih obdobjih, nekatera področja pa so bolj pokrita kot druga. Posvetovanje o stebru ponuja priložnost za celovito obravnavo „pravnega reda“, za preučitev njegove relevantnosti glede na nove trende in za opredelitev morebitnih področij za prihodnje ukrepanje na ustrezni ravni.

Takšen pregled bi moral zlasti odgovoriti na naslednja vprašanja: Ali je izvajanje „pravnega reda EU“ nezadostno? Ali obstajajo temeljne vrzeli glede socialnih pravic, določenih na ravni EU? Kaj je razlog za nezadostnost in/ali vrzeli? Prav zato bo postopek posvetovanja pred vzpostavitvijo stebra odprt vsem državam članicam – tako posvetovanje bo tudi tistim državam, ki niso članice euroobmočja, pomagalo pri odločitvi, ali naj sodelujejo v stebru.

Prizadevanja za vzpostavitev stebra bodo spremljala druge tekoče ukrepe za poglobitev EMU⁵ in prispevala k oblikovanju bele knjige o prihodnosti EMU, ki je načrtovana za pomlad 2017. V poročilu petih predsednikov o dokončanju evropske ekonomske in monetarne unije je

⁵ COM(2015)600 z dne 21. oktobra 2015 o korakih za dokončanje ekonomske in monetarne unije.

poudarjena potreba po nadaljevanju konvergenčnega procesa vzpostavljanja odpornejših ekonomskih struktur ter bolj zavezujoči naravi teh postopkov v srednjeročnem obdobju. To bi lahko dosegli z soglasjem o nizu skupnih standardov na visoki ravni, ki bi se morali med drugim osredotočiti na trge dela.

Tudi sama pravna narava stebra bo morala upoštevati omejitve glede področja uporabe in pravne omejitve na ravni EU in euroobmočja. Člen 153 Pogodbe o delovanju Evropske unije na primer vsekakor ne določa pristojnosti Unije za sprejemanje zakonodaje o „plačilu“.

Čeprav bi za vzpostavitev stebra lahko uporabili različne instrumente, na primer priporočilo, si bo Komisija prizadevala za vključitev Parlamenta in Sveta, pa tudi drugih institucij EU, in za široko podporo izvajanju stebra.

4. Cilji posvetovanja

Vzpostavitev stebra je priložnost za razmislek o obstoječih socialnih pravicah, posebnih potrebah euroobmočja, spreminjajočih se razmerah v svetu dela in potrebnih reformah na vseh ravneh. Posvetovanje bi moralo biti zato čim širše.

4.1 Predlagani izidi

Glavni cilji procesa posvetovanja so trije:

- Prvi cilj je oceniti sedanji „pravni red EU“. Posvetovanje naj bi zlasti pomagalo ugotoviti, v kolikšni meri se pravice izvajajo in ostajajo pomembne za sedanje in prihodnje izzive, ali bi bilo treba preučiti nove načine za uresničevanje teh pravic in v katerih primerih bi bilo to potrebno.
- Drugi cilj je razmislek o novih gibanjih na področju vzorcev dela in v družbah zaradi vpliva demografskih gibanj, novih tehnologij in drugih dejavnikov, pomembnih za delovno življenje in socialne razmere. Aktivno bi bilo treba spodbujati opredelitev najboljših praks in pridobljenih znanj iz socialnih inovacij.
- Tretji cilj je zbiranje mnenj in povratnih informacij o orisu evropskega stebra socialnih pravic. V okviru posvetovanja bi morala potekati razprava o obsegu, vsebini in vlogi stebra kot sestavnega dela socialne razsežnosti EMU, o posebnih potrebah euroobmočja, posebnostih predlaganih načel in izzivih, povezanih z njimi. Posvetovanje bi moralo biti tudi v pomoč državam članicam zunaj euroobmočja pri odločitvi, ali naj bodo udeležene v stebru.

Proces posvetovanja bi moral biti končan do 31. decembra 2016 in bo podlaga za končni predlog stebra, ki ga bo Komisija podala v začetku leta 2017.

4.2 Aktiviranje za razpravo

V naslednjih mesecih se bo Komisija dejavno posvetovala z drugimi institucijami EU, nacionalnimi organi in parlamenti, sindikati in poslovnimi združenji, nevladnimi organizacijami, ponudniki socialnih storitev, strokovnjaki iz akademskih krogov ter javnostjo. Na nacionalni ravni bo Komisija omogočala razprave preko svojih predstavništev v državah članicah.

Socialni partnerji EU bodo pozvani, naj dejavno sodelujejo pri oblikovanju stebra. Komisija bo za mnenje prosila tudi Ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij.

4.3 Strukturirane povratne informacije

Poleg javnega posvetovanja bodo organizirani trije delovni postopki, ki bodo prispevali k razpravi, in sicer eden za vsak predlagan izid:

- Socialni „pravni red EU“: ocena stanja.
- Prihodnost sistemov dela in mrež socialne varnosti: izzivi in priložnosti.
- Vloga evropskega stebra socialnih pravic kot dela bolj poglobljene in pravičnejše ekonomske in monetarne unije.

Komisija bo do konca leta 2016 organizirala evropsko konferenco, da bi zbrala povratne informacije.

4.4 Priprava na razpravo

Za posvetovanje je vzpostavljena posebna spletna stran: <http://ec.europa.eu/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights>.

Vključevala bo:

- to sporočilo in spremne delovne dokumente služb Komisije;
- niz podatkovnih listov, ki so jih pripravile službe Komisije in ki podrobneje predstavljajo gospodarske in pravne argumente za področja, ohranjena v orisu stebra, ki je priložen temu sporočilu;
- dejavnosti, predvidene v okviru vsakega delovnega postopka, navedenega zgoraj;
- seznam srečanj in prireditev na ravni EU in nacionalni ravni, predvidenih v prihodnjih mesecih.

5. Vprašanja za posvetovanje

Komisija vabi vse zainteresirane strani, da odgovorijo na vprašanja iz tega sporočila ter podajo morebitne dodatne pripombe do **31. decembra 2016**.

To lahko storijo tako, da izpolnijo spletni vprašalnik na navedeni spletni strani ali pošljejo svoje prispevke po elektronski pošti na naslov

EMPL-EUROPEAN-PILLAR-OF-SOCIAL-RIGHTS@ec.europa.eu

ali po pošti na naslov:

EVROPSKA KOMISIJA

Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje

Rue Joseph II, 27 – 00/120

B-1049 BRUXELLES⁶

Vprašanja, na katera bi Evropska komisija rada dobila odgovore, so:

Glede socialnih razmer in socialnega „pravnega reda EU“

1. Kaj so po vašem mnenju najpomembnejše prednostne naloge na področju zaposlovanja in socialnih zadev?
2. Kako bi lahko pojasnili različne razmere na področju zaposlovanja in socialnih zadev po Evropi?
3. Ali „pravni red EU“ ustreza sedanjim razmeram in ali bi bili po vašem mnenju potrebni nadaljnji ukrepi EU?

Glede prihodnosti sistemov dela in mrež socialne varnosti

4. Kateri trendi po vašem mnenju prinašajo največje spremembe?
5. Kaj so glavna tveganja in priložnosti, povezana s temi trendi?
6. Ali obstajajo prakse na politični, institucionalni ali podjetniški ravni (obstoječe ali nastajajoče), ki bi jih priporočili kot referenco?

Glede evropskega stebra socialnih pravic

7. Ali se strinjate s tukaj opisanim pristopom za oblikovanje evropskega stebra socialnih pravic?
8. Ali se strinjate z načrtovanim področjem uporabe stebra ter predlaganimi področji in načeli? Ali obstajajo vidiki, ki zaenkrat niso ustrezno formulirani ali zajeti?
9. Katera področja in načela so najpomembnejša v okviru obnovljene konvergence v euroobmočju?
10. Kako bi jih bilo mogoče formulirati in izvajati? Konkretno, ali menite, da bi bila na nekaterih področjih možna uporaba minimalnih standardov ali referenčnih meril in ali bi prinesla dodano vrednost? Če da, katerih?

⁶ Prosimo, upoštevajte, da bodo vsi prejeti prispevki skupaj s podatki o avtorju objavljeni na spletu, razen če bo avtor nasprotoval objavi osebnih podatkov, ker bi lahko škodila njegovim zakonitim interesom. V tem primeru je mogoče prispevek objaviti anonimno. Prispevka drugače ne bomo objavili in njegove vsebine načeloma ne bomo upoštevali.

Pripombe je mogoče predložiti tudi za vsako področje in načelo predlaganega stebra, in sicer tako, da se izpolni podrobnejši spletni vprašalnik na spletni strani, namenjeni posvetovanju.